

TÜRKİYE MİRASININ PEŞİNDE

Batılı ülkelerin Anadolu kökenli kaçak eserlerin Türkiye'ye iadesi konusundaki yaklaşımı aynı: "Biz sizden daha iyi koruruz."

Sayfa 6

FOÇA'DAKİ PERS MEZARI

Eski Foça'nın merkezine 7 km uzaklıktaki 2 bin 500 yıllık mezar, hak ettiği ilginin hasretini çekiyor.

Sayfa 10

KABARTMALAR ONUNLA ANLAM KAZANDI

Kurt Bittel

Sayfa 22

ÇOCUKLAR İÇİN ARKEOLOJİ

Kırklareli'ndeki bir köy okulunda öğrenciler, "Arkeo-Çocuk" projesiyle arkeolojiyi tanıyor; kültürel mirası koruma bilinci kazanıyor.

Sayfa 29

ISSN 2792-095X

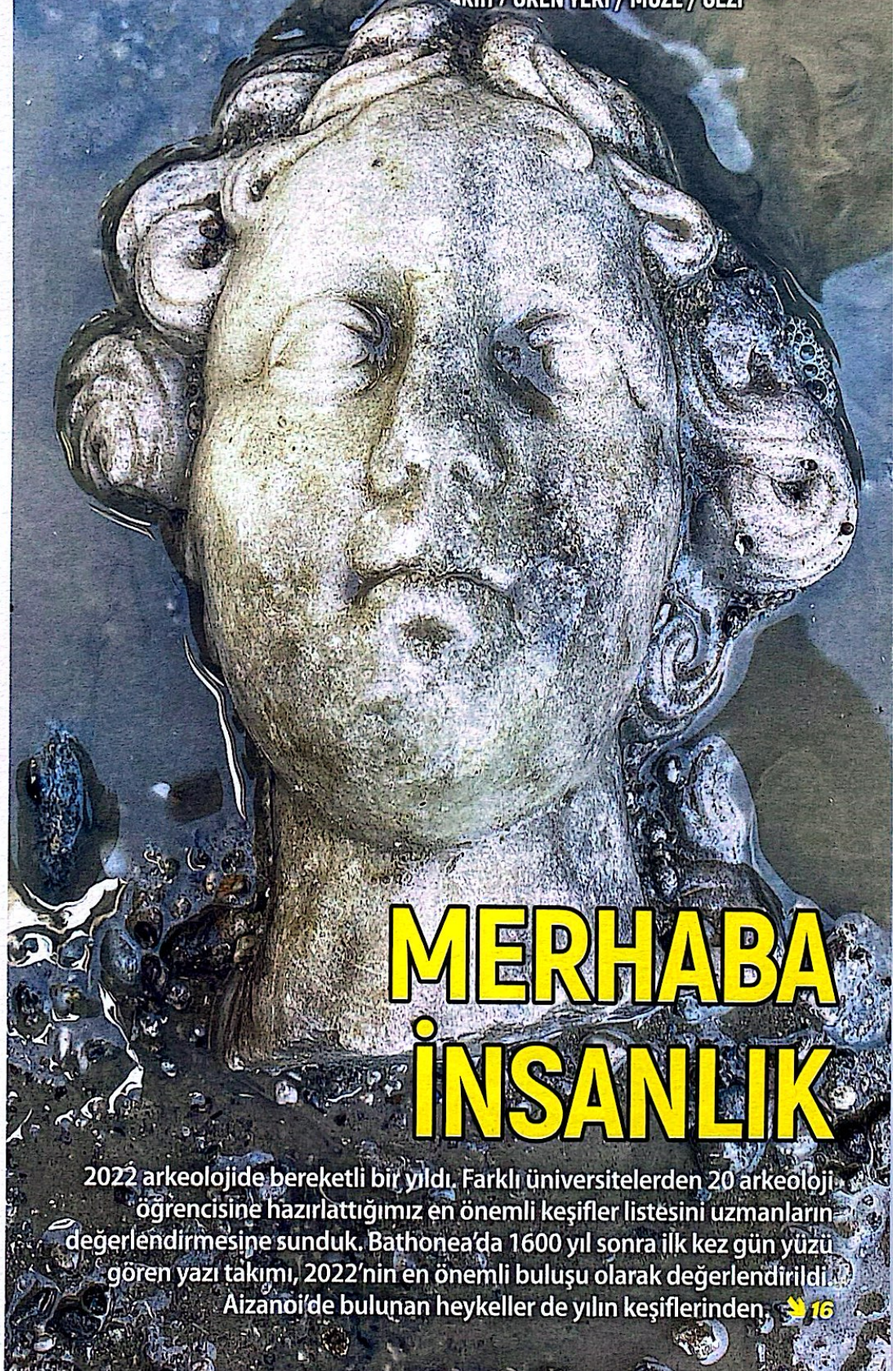
9 772792 095007

Milliyet

Sayı: 22 | Yıl: 2

ARKEOLOJİ

TARİH / ÖREN YERİ / MÜZE / GEZİ

MERHABA İNSANLIK

2022 arkeolojide bereketli bir yıldır. Farklı üniversitelerden 20 arkeoloji öğrencisine hazırlattığımız en önemli keşifler listesini uzmanların değerlendirmesine sunduk. Bathonea'da 1600 yıl sonra ilk kez gün yüzü gören yazı takımı, 2022'nin en önemli buluşu olarak değerlendirildi. Aizanoi'de bulunan heykeller de yılın keşiflerinden. **16**

Hukuktan önce bilinç gerekiyor

Kültürel mirasımızın kaçak kazılarla zarar görmesini engellemek için hukuki düzenlemeler var ancak daha önemlisi vatandaşlık görevi olarak tarihimize sahip çıkmak ve koruma bilincine ulaşmaktır

Dr. Av. Muhammed Hardalaç

Ülkemizin sınırları içerisinde gün yüzüne çıkarılmış ya da çıkarılmayı bekleyen sayısız miras bulunuyor. Düünden bugüne, bugünden yarınlara aktarılmaya çalışılan bu kültürel miras; insanların değerleri, inançları, bilgileri, gelenekleri, mimarileri, yönetimleri, faaliyetleri ve daha pek çok konu hakkında geçmişe dair bilgi sahibi olmamızı sağlıyor.

Osmanlı Devleti'nde Tanzimat ile birlikte Avrupa'dan da etkilenmiş olan eski eser anlayışı, reformlar sürecinde ele alınmış ancak eşzamanlı olarak maaalesef Avrupalı araştırmacılar tarafından Osmanlı coğrafyası yağmalanmaya başlanmıştır. Avrupa'da gelişen müzecilik anlayışı ve devamında ortaya çıkan kültür varlığı talebinden en çok zarar gören devletlerin başında Osmanlı'nın geldiğini söylemek yanlış olmaz. 1874 yılında çıkarılan Âsâr-ı Atika (Eski Eserler) Nizamnamesi'nde "eski eser" ve "define" araştırması yapmak isteyenlerin Maarif Nezaret'i'nden izin almalarını gerektirdiği hükmünün

belirlenmesine kadar, eski eserlerin araştırılması ve yurt dışına çıkarılmasını engellemeye ilişkin önlemler istenen düzeyde olmamıştır.

Maaalesef dünyada ve ülkemizde kültürel mirasın korunması konusu güncelliğini yitirmiyor. Bunun en önemli sebebinin de kültürel varlık kaçakçılığı yapanlar, kaçak kazıcılar ya da yasal izni olmayan defineciler olduğunu söyleyebiliriz.

Definecilik ülkemizde yasaklanmamış olup bu konuda hukuki düzenlemeler yapılmıştır. Türk Medeni Kanunu'nun 772. maddesi, "Bulunmalarından çok zaman önce gömülmüş veya saklanmış olduğu ve duruma göre artık malikinin bulunmadığı kesin olarak anlaşılan değerli şeyler, define sayılır. Bilimsel değer taşıyan eşyaya ilişkin hükümler saklı kalmak üzere define, içinde bulunduğu taşınmaz veya taşınır malın malikinin olur" şeklindedir. Define arama vatandaşlara bir hak olarak verilmiş, bu da kanun ve yönetmelikle düzenlenmiştir. Define

aramak isteyenlere "korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlığı olarak belirtilen yerler ile tespit ve tescil edilen sit alanları ve mezarlıklar dışında define arama ruhsatnamesi verilebilir." Hukuki düzenlemelerle definecilik yasal izne tabi tutulmuştur.

Yanlış uygulamalar

Zamanın özenle koruduğu geçmiş izinsiz kazılar tahrip ediyor. Yanlış bilgiler ve inanışlar nedeniyle izinsiz definecilik yaygındır. Yanlış bir örnek olarak 2018 yılında Anadolu Definecileri Eğitim ve Araştırma Derneği kurulmuş ancak Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Arkeologlar Derneği'nin çabaları ile dernek, 2019 yılında kendi kendini feshetme kararı almıştır.

Bir başka örnek de Manisa Salihli'de, Lidya Devleti'ne başkentlik yapmış Sardes Antik Kenti'nde yapılan kaçak kazılardır. Defineciler izinsiz kazılarla buluntulara zarar vermişlerdir. Antalya'nın dağlarında da neredeyse delik deşik edilmemiş antik kent kalıntıları bulunmamaktadır. Oysa bu eserlerin gelecek nesillere doğru aktarılabilmesi, araştırılması ve belgelenmesi için arkeolojik yöntemlerle ortaya çıkarılması gerekmektedir.

Kültürel mirasımızı korumak için birçok mevzuat düzenlenmiş hatta uluslararası sözleşmelere taraf olunarak gerekli adımlar atılmıştır. Bu hukuki düzenlemelerden daha önemlisi vatandaşlık görevimiz olarak benimseyip tarihimize sahip çıkmak ve koruma bilincine ulaşmak olmalıdır. Bu şekilde sorunun temeli çözümlenecektir

Sardes